

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอด

เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

**Role Performance of the Administrative Committee of Sub-district Centers for
Service and Agricultural Technology Transfer in Mueang District of
Nakhon Sri Thammarat Province**

อนุวัตร จำปาทอง (Anuwat Chumpatong)* พรชุลี นิลวิเศษ (Pornchulee Nilvises)**

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร (3) การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 13 ศูนย์ จำนวน 273 คนเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) คณะกรรมการบริหารเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.70 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีตำแหน่งทางสังคมเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีเงินเดือนประจำประกอบธุรกิจการค้าเป็นอาชีพรอง รายได้จากการประกอบอาชีพในครัวเรือนเฉลี่ย 310,459.49 บาทต่อปี และมีรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 236,865.57 บาทต่อปี (2) คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่เกือบทุกประเด็น ได้แก่ ศูนย์ฯ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลการเกษตร และศูนย์กลางในการให้บริการด้านการเกษตรของชุมชนภายใต้คณะกรรมการบริหาร ศูนย์ฯ ประกอบด้วยที่ทำการศูนย์ฯ ข้อมูล คณะกรรมการ แผนพัฒนาการเกษตรของตำบล จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิต และสมาชิก และคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีหน้าที่จัดการเรียนรู้/ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และให้บริการทางด้านการเกษตร (3) คณะกรรมการบริหารมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ระดับปานกลางในภาพรวม และระดับค่อนข้างมากในการดำเนินงานอีก 3 ด้าน ตามลำดับ ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการกิจความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหาร นอกจากนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง (4) คณะกรรมการบริหารมีปัญหาในระดับค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวม โดยมีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ และด้านการประชาสัมพันธ์ และให้ข้อเสนอแนะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/สำนักงานเกษตรอำเภอ ควรมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ บทบาทหน้าที่ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช anuwatcumpa@hotmail.co.th

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pornchulee.nil@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.sc.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this research were to study: (1) socio-economic circumstance of the Administrative Committee of Sub-district Centers for Service and Agricultural Technology Transfer in Mueang District of Nakhon Sri Thammarat Province; (2) knowledge and understanding in role of Administrative Committee; (3) role performance of the Administrative Committee; and (4) problems and suggestions for performance of Administrative Committee.

Research population comprised a number of 273 administrative committee members from 13 Centers for Service and Agricultural Technology Transfer. Data was collected by interview with all of them without random sampling. Data was analyzed by computer program. Statistics used to analyze data were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation and ranking.

Research results were as follows: (1) Administrative Committee members were male with the average age at 51.70 years, married, completed higher secondary school/vocational certificate and holding social position as head of sub-district, head of village/assistant head of village. They received salary and their subordinate occupation was doing business. Their families' average annual income was 310,459.49 baht. Their families' average annual expense was 236,865.57 baht. (2) Most of them gained knowledge and understanding in almost every aspect of role performance of the Administrative Committee of Sub-district Centers for Service and Agricultural Technology Transfer. (3) In overall, the role performance of the Administrative Committee was at medium level, while other 3 aspects were at rather high level respectively such as in the aspect of providing support and help to farmers, the aspect of center administration and management and the aspect of the administrative committee's responsibility. Apart from this, the aspect of public relations, preparation of agricultural development plan at sub-district level and the aspect of operational support for the centers were at medium level. (4) Problem regarding the role performance of the Administrative Committee was at low level, and suggestion by the Administrative Committee for Local Administration Organization/ District Agricultural Office was they should provide the Administrative Extension Committee with continued support seriously.

Keywords: Role performance, Sub-district Centers for Service and Agricultural Technology Transfer, Nakhon Sri Thammarat Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การพัฒนาการเกษตรและงานส่งเสริมการเกษตร เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เกษตรกรรม เนื่องจากงานส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการ ประกอบอาชีพเกษตรของเกษตรกร ซึ่งการพัฒนาการเกษตรรูปแบบที่จะทำให้บังเกิดผลต่อเกษตรกรอย่างเป็น รูปธรรมนั้น จำเป็นต้องให้ความรู้แก่เกษตรกร เพื่อนำไปปฏิบัติและพัฒนาในกระบวนการพัฒนา เทคโนโลยีการเกษตร แนวทางในการแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องสร้างรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ โดยพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล ให้เป็นศูนย์กลางในการรับและถ่ายทอดเทคโนโลยีทุก ๆ ด้านอย่างเบ็ดเสร็จ (one stop service) พร้อมทั้งเน้นการบริหารงานในรูปแบบของการบูรณาการ โครงการเพื่อให้เกิดความร่วมมือทั้งระหว่าง หน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง องค์กรท้องถิ่นและเกษตรกรในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดการ ประหยัด ลดความซ้ำซ้อน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังทำให้เกิดกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับรู้ โดยเฉพาะชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนและกำหนดกิจกรรมด้วยตนเอง เป็น แนวทางเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะตรงตามความต้องการของชุมชน เกิดการพัฒนา อาชีพในทุกด้านให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2543: 1)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นศูนย์กลางในการให้บริการแก่เกษตรกร การ วางแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบล มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่กับการพัฒนาเพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วม ในการพัฒนาอาชีพการเกษตร เป็นศูนย์บริการและเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรให้ เกษตรกรมีส่วนร่วมและดำเนินการสาธิตนำร่องเชิงการผลิตทางการเกษตรเฉพาะด้าน พร้อมทั้งสร้างชุมชน เครือข่ายด้านการเกษตร ให้สามารถนำไปปรับใช้ในไร่นาอย่างเหมาะสม อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทาง การเกษตรที่มีการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ องค์กร แกนนำ กลุ่มอาชีพ และหน่วยงานต่าง ๆ ในลักษณะบูรณาการและสอดคล้องประสานกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งและ พึ่งตนเองได้

จังหวัดนครศรีธรรมราชดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ครอบคลุมตำบลและทุกอำเภอจำนวน 165 ศูนย์ มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่ เลขานุการจำนวน 121 คน และจำนวนคณะกรรมการบริหารทั้งสิ้น 3,014 คน สำนักงานเกษตรจังหวัด นครศรีธรรมราชกำหนดให้กรรมการและเลขานุการจัดกลุ่มตำบลเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในลักษณะทีมงาน เรียกว่า กลุ่มตำบล จำนวน 41 กลุ่ม (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช 2556: 1) โดยใน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 13 ตำบลจำนวน 13 แห่ง และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารรวม 273 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช 2556: 3)

การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ใน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช บางศูนย์ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรและขาดความต่อเนื่อง เพราะ คณะกรรมการบริหารบางคนไม่เข้าใจและไม่ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีก เช่น ขาดแคลนงบประมาณ ขาดการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีศักยภาพตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงเห็นสมควรศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผนพัฒนางานตามระบบส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพและความพร้อมในการเป็นกลไกขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาอาชีพการเกษตรอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 13 ศูนย์ จำนวน 273 คนเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ (check list) คำถามแบบปลายเปิด (open –ended question) คำถามแบบปลายปิด (closed –end question) และคำถามที่กำหนดให้ตอบตามมาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมของคณะกรรมการบริหาร

สภาพทางสังคมพบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.70 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และมีตำแหน่งทางสังคมเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

2. สภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหาร

สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่มีเงินเดือนประจำ และประกอบธุรกิจการค้าเป็นอาชีพ รอง รายได้จากการประกอบอาชีพในครัวเรือนเฉลี่ย 310,459.49 บาทต่อปี มีรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 236,865.57 บาทต่อปี

3. แหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรของคณะกรรมการบริหาร

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรจากแหล่งต่างๆ ของคณะกรรมการบริหารพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในภาพรวม และจากแหล่งข้อมูลข่าวสาร 3 ประเภท ตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อกิจกรรม ดังนี้

1) สื่อบุคคล พบว่า คณะกรรมการบริหารได้รับความรู้จากสื่อบุคคลในระดับค่อนข้างมากจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร รองลงมาในระดับปานกลาง จากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เกษตรอำเภอ เกษตรกรผู้นำ หมอดินอาสา นักวิชาการเกษตร เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และเพื่อนบ้าน

2) สื่อมวลชน พบว่า คณะกรรมการบริหารได้รับความรู้จากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง จากวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ แผ่นพับ วารสารทางการเกษตร และหอกระจายข่าว นอกจากนี้ได้รับระดับน้อย จากอินเทอร์เน็ต

3) สื่อกิจกรรมพบว่า คณะกรรมการบริหารได้รับความรู้จากสื่อกิจกรรมในระดับปานกลาง จากการประชุม การอบรม การสัมมนา การสาธิต และการศึกษาดูงานนอกจากนั้นได้รับระดับน้อย จากคลินิกเกษตรเคลื่อนที่

4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ พบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน โดยประเด็นที่คณะกรรมการส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90.0 มีความรู้ความเข้าใจใน 7 ประเด็น ได้แก่ ศูนย์ฯจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลการเกษตร และศูนย์กลางในการให้บริการด้านการเกษตรของชุมชน ภายใต้อำนาจของคณะกรรมการบริหารองค์ประกอบได้แก่ ที่ทำการ ข้อมูล คณะกรรมการ แผนพัฒนาการเกษตรของตำบล จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิต และสมาชิกคณะกรรมการบริหารมีหน้าที่จัดการเรียนรู้/ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และให้บริการทางด้านการเกษตรคณะกรรมการบริหารเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนพัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาตำบลคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือจุดสาธิตการเกษตรพิจารณาคัดเลือก จากฟาร์มของเกษตรกรที่ดำเนินการจนประสบผลสำเร็จในอาชีพ โดยมีเกษตรกรเจ้าของจุดสาธิตเป็น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

วิทยาการเกษตรคณะกรรมการบริหารไม่ต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรให้แก่ประชาชนรับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม

5. การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมระดับปานกลาง และระดับค่อนข้างมากในการดำเนินงาน 3 ด้าน ตามลำดับ ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการกิจจความรับผิดชอบของคณะกรรมการ นอกจากนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง

สำหรับประเด็นย่อยที่คณะกรรมการบริหารมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ระดับค่อนข้างมาก 26 ประเด็น ได้แก่ 1) สนับสนุนการดำเนินงาน อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยให้บริการทางด้านการเกษตร 2) ประชุมทุกเดือน เพื่อพิจารณากิจกรรม/โครงการ การวางแผนการปฏิบัติงานและติดตามงาน 3) ประสาน/สนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร 4) วิเคราะห์ข้อมูลกับคณะกรรมการบริหารกลุ่ม/เครือข่าย และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) แจ้งเรื่องให้สำนักงานเกษตรอำเภอทราบเมื่อเกิดภัยต่างๆ ในพื้นที่ 6) ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นข้อมูลปัจจุบันอยู่เสมอเพื่อเป็นข้อมูลทางการเกษตร 7) พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมโครงการที่ได้งบประมาณ 8) สนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มกิจกรรมต่างๆ 9) พิจารณาคัดเลือกจุดสาธิต 10) พิจารณาคัดเลือกพื้นที่เพื่อเข้าร่วมโครงการที่ได้รับงบประมาณ 11) จัดทำข้อมูลการเกษตร โดยจัดเก็บสำรวจ ตรวจสอบ เผยแพร่ และใช้ประโยชน์ของข้อมูลในการพัฒนาการเกษตรในตำบล 12) กระตุ้นผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ปัญหาการผลิต การส่งเสริมอาชีพ และการตลาด 13) เป็นที่ปรึกษากลุ่ม/เครือข่าย 14) พิจารณาคัดเลือกวิทยากรเกษตรประจำจุดสาธิต 15) สนับสนุนการเกิดเครือข่าย โดยให้มีเวทีพบปะเพื่อประสานเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม 16) รายงานข้อมูลการดำเนินงานตามแบบจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล 17) ร่วมในการเตือนภัยต่างๆ แก่เกษตรกร 18) ชี้แจงแผนงาน/โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 19) ประสานสนับสนุน และผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามแผนงานของกลุ่ม/เครือข่าย 20) บริหารจัดการโครงการที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ 21) เสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน เข้าสู่เวทีประชาคมในระดับตำบล เพื่อปรับปรุงเป็นแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่น 22) รวบรวม/จัดเก็บ/วิเคราะห์/ประมวลผล และเรียบเรียงเป็นฐานข้อมูลในการปฏิบัติงาน ในส่วนที่ได้รับมอบหมาย ทั้งด้าน พืช ประมง ปศุสัตว์ 23) พิจารณาจัดทำข้อตกลงในการแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร 24) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม/เครือข่าย 25) จัดทำคู่มือรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และ 26) ประชาสัมพันธ์ แนวทางการดำเนินงานผ่านเวทีประชาคม การประชุม หอกระจายข่าว และสื่อต่างๆ

ส่วนประเด็นย่อยที่คณะกรรมการบริหารมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ระดับปานกลาง 22 ประเด็น ได้แก่ 1) กำหนดแผนการปฏิบัติงานประจำ เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี 2) สรุป/รายงานผล การดำเนินงานประจำปีทางเอกสาร 3) จัดทำแผนการปฏิบัติงาน 4) สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร 5) การประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานและบทบาทผ่านเกษตรกรที่มาใช้บริการ/หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง 6) ติดตามตรวจสอบความถูกต้องการปฏิบัติงานแต่ละ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ขั้นตอนและประเมินผลการปฏิบัติงาน โครงการ 7) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตร ในชุมชน/หมู่บ้าน (กายภาพ/ชีวภาพ/เศรษฐกิจ/สังคม) 8) สรุปปัญหาและจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหาหลัก ด้านการเกษตร 9) จัดทำโครงการเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การสนับสนุน ในกรณีที่ปัญหาดังกล่าว ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับท้องถิ่น 10) เสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่ผ่านการบูรณาการแล้ว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้หรือหน่วยงานอื่นเพื่อพิจารณาหาแหล่งสนับสนุนงบประมาณในพื้นที่ 11) จัดกระบวนการเรียนรู้ในเวทีของคณะกรรมการบริหาร 12) จัดทำ ทำเนียบผู้รู้/วิทยากรเกษตรกรและคลังความรู้แก่เกษตรกร 13) รวบรวมปัญหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ 14) เสนอแผนงานที่เกินศักยภาพของ อปท. เข้าสู่แผนพัฒนาในระดับอำเภอ/จังหวัด 15) ติดตามการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม/แผนงาน ประจำปีสัปดาห์ ประจำเดือน และประจำปี 16) ประสานงานจัดหางบประมาณ และบริหารจัดการเงินทุน 17) จัดทำบอรรถนิทรรศการ ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ 18) วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ปัญหาความต้องการของชุมชนในเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านที่ อปท. จัดขึ้น เพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรของหมู่บ้าน 19) วางแผนการประชาสัมพันธ์ 20) บันทึกข้อมูลเกษตรกรที่มารับบริการ/ให้คำปรึกษาแนะนำ 21) พิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนและปรับปรุงการให้บริการจากข้อคิดเห็น และ 22) รวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้รับฟังความคิดเห็น และความคิดเห็นจากผู้มารับบริการ

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

1) ปัญหาในการดำเนินงาน พบว่า คณะกรรมการบริหารมีปัญหาในภาพรวมระดับค่อนข้างน้อย โดยมีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการสนับสนุน การปฏิบัติงาน และด้านการประชาสัมพันธ์ และมีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับค่อนข้างน้อย 4 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการกิจจความรับผิดชอบของคณะกรรมการ สำหรับประเด็นย่อยที่คณะกรรมการบริหาร มีปัญหาในการดำเนินงานระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ขาดงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (2) แผนไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ (3) การเผยแพร่กิจกรรมผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ให้บุคคลภายนอกทราบมีน้อย และไม่ได้รับการให้ความสำคัญจากบุคคลที่มีหน้าที่ดำเนินการโดยตรงในระดับนโยบาย และ (4) ขาดการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหาร

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานคณะกรรมการบริหารเสนอแนะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/สำนักงานเกษตรอำเภอ ควรมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการควรมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อเสนอขอรับงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการอย่างชัดเจน คณะกรรมการควรได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องบทบาทหน้าที่ในแต่ละด้าน โดยการเข้ารับการฝึกอบรม/ดูงาน เลขาธิการควรเป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) กับหน่วยงานภายนอก หน่วยงานราชการควรสนับสนุนวารสาร/เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันกับ ศบกด. อย่างต่อเนื่อง ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ และควรมีการประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตรของ ศบกด. จากหน่วยงานภายนอก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมของคณะกรรมการบริหาร

1) คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และมีอายุเฉลี่ย 51.70 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ชารมดี (2551: 96) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สมนึก คงชู (2552: 85) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดนนทบุรี ปิ่นอนงค์ วงศ์บุญ (2553: 81) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในจังหวัดมุกดาหาร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร ค้อมกลาง (2554: 37) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองไช้ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.23 ปี ทั้งนี้การที่คณะกรรมการบริหารมีอายุเฉลี่ยมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป อาจเป็นเพราะ โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารมีผู้แทนซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกขึ้นมาเป็นตัวแทนในการทำหน้าที่ โดยแต่งตั้งผู้นำหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง แล้วเป็นคณะกรรมการตลอดมา ดังนั้นเพื่อเปิดโอกาสให้กับคนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน จึงควรกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี

2) คณะกรรมการบริหารจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของอาภาภรณ์ ชูเกียรติศิริ (2552: 99) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดนครนายก และสมนึก คงชู (2552: 101) พบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีระดับการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือสูงกว่า และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจากผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ จึงมีความหลากหลายทางการศึกษา

2. สภาพทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการบริหาร

1) คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่มีอาชีพหลักซึ่งมีเงินเดือนประจำ และมีอาชีพรองประกอบธุรกิจการค้า เนื่องจากคณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่ เป็นผู้นำที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และข้าราชการบำนาญ ซึ่งได้รับเงินเดือนด้วยจึงส่งผลดีในเรื่องของการพัฒนาส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ จะทำให้ง่ายในการประสานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา แต่ควรจัดสรรการแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมกับศูนย์บริการ เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นดังกล่าวมีบทบาทในเรื่องอื่นๆ นอกเหนือจากงานส่งเสริมการเกษตรด้วย

2) คณะกรรมการบริหารมีรายได้จากการประกอบอาชีพในครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 310,459.49 บาท หรือเดือนละ 25,871.62 บาท ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของสมนึก คงชู และมีรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 236,865.57 บาท หรือเดือนละ 19,738.80 บาท ทำให้คณะกรรมการบริหารมีเงินออมจากรายได้มากกว่ารายจ่าย เฉลี่ยเดือนละ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

6,132.83 บาท เนื่องจากคณะกรรมการบริหารเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน จึงเป็นผู้ที่มีสภาพเศรษฐกิจค่อนข้างดี ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เนื่องจากไม่ส่งผลกระทบในเรื่องรายได้ของคณะกรรมการ แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคอยตรวจสอบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา มิให้ได้รับเฉพาะคณะกรรมการบริหารเพียงอย่างเดียว ต้องมีการกระจายการพัฒนาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ในทุกระดับ

3. แหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรของคณะกรรมการบริหาร

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรที่คณะกรรมการบริหารได้รับพบว่า สื่อบุคคลเป็นแหล่งข่าวสารในการกระจายความรู้ที่ดีที่สุด ผ่านทางนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เพราะเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ทำให้สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สื่อกิจกรรมประเภทคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ คณะกรรมการบริหารได้รับความรู้ข่าวสารระดับน้อยเพราะการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมดังกล่าวมีน้อย และสื่อมวลชนประเภทอินเทอร์เน็ต คณะกรรมการบริหารได้รับความรู้ข่าวสารระดับน้อย เพราะคณะกรรมการส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี ทำให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้น้อย ตลอดจนไม่ถนัดในการเรียนรู้และใช้คอมพิวเตอร์

4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร พบว่า โดยเฉลี่ยมีความรู้ระดับมาก ส่วนประเด็นที่คณะกรรมการบริหารส่วนน้อยมีความรู้ความเข้าใจใน 3 ประเด็น ได้แก่

1) โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 16 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจาก อปท. สถาบันเกษตรกร อาสาสมัครเกษตร ผู้แทนหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขานุการและนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง

2) หน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร คือ จัดตั้ง สนับสนุน การดำเนินงานกองทุนพัฒนาการเกษตรตามความต้องการของคณะกรรมการบริหาร และ 3) กลไกในการขับเคลื่อนการทำงาน โดยการใช้การประชาคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการบริหาร ขาดความรู้ในเรื่องโครงสร้างบทบาทหน้าที่ และกลไกในการขับเคลื่อนการทำงานในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารตามคู่มือการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ดังนั้นจึงควรมีการจัดอบรม เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการบริหารอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

5. การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

1) การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ระดับค่อนข้างมากใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการกิจจความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ สิทธิเกสร (2550: 61-62) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารในการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ในประเด็นด้านการบริหารจัดการ ด้านการกิจจความรับผิดชอบของคณะกรรมการ และด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกร และสุขสัจจาลย์มาลีทอง (2554: 103) ศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับการดำเนินงานด้านต่างๆ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่เป็นผู้

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

มีตำแหน่งในสังคม โดยเฉพาะผู้นำที่เป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. สมาชิกเทศบาล ซึ่งทราบถึงบทบาทของตนเองว่ามีขอบเขตการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด จึงง่ายต่อการประสานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา สามารถทำให้บทบาทในการพัฒนาเกษตรกรรมและองค์กรเกษตรกรรมทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นผลดีในการสร้างโอกาสสำหรับการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เพราะการที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนนั้น จะเป็นการช่วยให้บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมอย่างที่ตนและผู้เกี่ยวข้องกับงานนั้นคาดหวังไว้

2) การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ระดับปานกลางในภาพรวม และในการดำเนินงานอีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นอนงค์ วงศ์บุญ (2553: 84-85) พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ด้านการจัดเวทีชุมชนเพื่อวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และด้านการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เห็นว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ความพึงพาเจ้าหน้าที่ และติดภารกิจการประกอบอาชีพของตนเอง จึงให้ความสำคัญและดำเนินงานในบทบาทดังกล่าวในระดับปานกลาง

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารมีปัญหาในระดับค่อนข้างน้อยในภาพรวม โดยมีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

1) ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน โดยมีปัญหาค่อนข้างมากในประเด็นย่อย คือขาดงบประมาณในการจัดทำบอร์ดนิทรรศการ/ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเสนอแผนงาน โครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปี

2) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยมีปัญหาระดับปานกลาง ในประเด็นย่อย คือขาดงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการบริหารไม่มีการประสานงานกับองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐเอกชนเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนบุคลากรในการพัฒนาและประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

1) กรมส่งเสริมการเกษตร

(1) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการติดตามการปฏิบัติงานตามภารกิจกับบุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

(2) การศึกษาพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสื่อมวลชนประเภทอินเทอร์เน็ตได้รับความรู้ข่าวสารระดับน้อย ดังนั้น ควรเตรียมความพร้อมให้มีการอบรมเทคโนโลยีด้านการสำรวจระยะไกล (remote sensing) แก่คณะกรรมการบริหาร และสนับสนุนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แก่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เพื่อให้คณะกรรมการบริหารได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด

การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารในระดับปานกลาง ในประเด็น เสนอแผนงานที่เกินศักยภาพของ อปท. เข้าสู่แผนพัฒนาระดับอำเภอ/จังหวัด ดังนั้น ควรมีการสนับสนุนส่งเสริม และประสานการทำงานตามภารกิจที่ถ่ายโอน และบันทึกข้อตกลงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด

3) สำนักงานเกษตรอำเภอ

(1) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารอยู่ในระดับปานกลางในประเด็นจัดกระบวนการเรียนรู้ในเวทีของคณะกรรมการบริหาร และมีปัญหาในการดำเนินงานในระดับปานกลางในประเด็นขาดการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการบริหาร ดังนั้น จึงควรจัดประชุมชี้แจงเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกๆ ปี เพื่อพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหาร และผู้เกี่ยวข้อง

(2) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารในระดับปานกลางด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ดังนั้น ควรขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตรเข้าสู่แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนอบรมให้ความรู้ในการจัดทำแผนกับคณะกรรมการบริหารในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

(3) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารอยู่ในระดับปานกลางในประเด็นกำหนดแผนการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี ดังนั้น ควรกำกับ/ดูแล ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบประจำตำบล ดำเนินงานในฐานะเลขานุการ

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารมีปัญหาค่อนข้างมากในประเด็นข้อ ขาดงบประมาณในการจัดทำบรรณารักษ์/ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นตามมาตรฐานข้อมูลประจำที่กำหนด และบุคลากร รวมถึงการจัดทำข้อมูล เอกสาร และสื่อ เพื่อให้มีการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

(2) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารมีปัญหาในระดับปานกลางในประเด็น แผนไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการเกษตรเฉพาะ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

5) ภาคเอกชน

การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นประสานงานจัดหางบประมาณ และบริหารจัดการเงินทุน ดังนั้น คณะกรรมการบริหารควรประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ เทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงปัจจัยการผลิต ให้กับจุดสาธิต/จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีของศูนย์ฯ ตลอดจนความรู้วิชาการด้านต่างๆ

1.2 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารอยู่ในระดับปานกลางในประเด็น เสนอแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบลที่ผ่านการบูรณาการแล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้หรือหน่วยงานอื่นเพื่อพิจารณาแหล่งสนับสนุนงบประมาณในพื้นที่ ดังนั้น จึงควรเสนอแผนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

2) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารมีปัญหาในระดับปานกลางในประเด็น การเผยแพร่กิจกรรมศูนย์ฯ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ให้นุคคลภายนอกทราบมีน้อย และไม่ได้รับการให้ความสำคัญจากบุคคลที่มีหน้าที่ดำเนินการโดยตรงในระดับนโยบาย ดังนั้น ควรประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ประชาชนทราบทุกช่องทาง และเผยแพร่ข้อมูลการเกษตรเพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น

3) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารอยู่ในระดับปานกลางในประเด็นจัดทำโครงการเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การสนับสนุนในกรณีที่มีปัญหาดังกล่าว ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับพื้นที่ ดังนั้น ควรมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

4) การศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารในระดับปานกลางในประเด็น รวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตรในชุมชนหมู่บ้าน (ภาพถ่าย/ชีวภาพ/เศรษฐกิจ/สังคม) ดังนั้น ควรปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศการเกษตรให้เป็นปัจจุบัน รวมถึงการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการจัดทำแบบสำรวจ และจัดเก็บข้อมูลที่เป็นเอกภาพเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อพัฒนาศักยภาพและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันในการสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของท้องถิ่นต่อไป

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตรของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อพัฒนาการถ่ายทอดความรู้วิชาการในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่อไป

2.5 ควรศึกษาเกี่ยวกับประเด็นข้างต้นของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่น ๆ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2543). ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร.
- นิภาพร ค้อมกลาง. (2554). การพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองไช้ น้ำ อำเภอมะนังนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น.
- ปิ่นอนงค์ วงศ์บุญ. (2553). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในจังหวัดมุกดาหาร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,อุบลราชธานี.
- ปรีชา ธรรมดี. (2551). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- วิศิษฐ์ สิทธิเกสร. (2550). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารในการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดอุทัยธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- สุขสังวาลย์เมาลีทอง. (2554). ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจังหวัดกาฬสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น.
- สมนึก คงชู. (2552). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา.(2556).สรุปข้อมูลการดำเนินงานศูนย์บริการ.นครราชสีมา (อัดสำเนา).
- อาภาภรณ์ ชูเกียรติศิริ. (2552).การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดนครนายก(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ,นนทบุรี.